

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ЧИННИК АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ ІНВЕСТУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ

С.А. Стахурська, к.е.н.

Національний університет харчових технологій

При обґрунтуванні інвестиційного рішення майбутній інвестор здійснює логічну низку аналітичних досліджень щодо потенційного інвестиційного ринку, а саме: оцінка інвестиційного клімату в країні в цілому та оцінка кон'юнктури інвестиційного ринку; оцінка та прогнозування інвестиційної привабливості окремих галузей з метою галузевої диверсифікації інвестиційної діяльності; оцінка та прогнозування інвестиційної привабливості окремих регіонів з метою регіональної диверсифікації інвестиційної діяльності; оцінка інвестиційної привабливості окремих підприємств. Після того, як інвестор визначився з першими етапами результатів аналітичної оцінки або взагалі його діяльність спрямована в межах певної галузевої концентрації, то в нього є потреба у визначенні інвестиційної привабливості окремих підприємств як майбутніх об'єктів для інвестування. Якщо оцінка інвестиційного клімату в країні, оцінка кон'юнктури інвестиційного ринку, інвестиційної привабливості галузей та регіонів є зазвичай більш-менш інформативно доступною завдяки діяльності міжнародних та вітчизняних рейтингових та різних аналітичних організацій, то рівень інвестиційної привабливості підприємств потребує окремих досліджень і, зокрема, визначення методичних підходів до його здійснення, які можуть містити як загальні методики так і специфічні методичні підходи, що враховуватимуть галузеву специфіку підприємств.

При оцінці інвестиційної привабливості окремих підприємств в першу чергу необхідно визначити стадію життєвого циклу (ЖЦ) діючого підприємства (в теорії ринку виділяють шість таких стадій: народження, дитинство, юність, рання зрілість, остаточно зрілість, старіння). Загальний період усіх стадій ЖЦ підприємства – приблизно 20-25 років, після чого підприємство, як правило, припиняє своє існування або відроджується на новій основі з новим складом власників та керуючого персоналу. Інвестиційно привабливими вважаються підприємства, які знаходяться в процесі росту, тобто на перших чотирьох стадіях свого розвитку, особливо на третій та четвертій, які є менш ризикованими. На стадії "остаточної зрілості" інвестування доцільне лише в тому випадку, якщо продукція підприємства має досить високі маркетингові перспективи. На стадії "старіння" інвестування не доцільне окрім випадків, коли можливе репрофілювання підприємства та очікується певна економія інвестиційних вкладень порівняно з новим будівництвом.

Визначення стадії життєвого циклу здійснюється за допомогою аналізу динаміки ряду показників, а саме: обсягу реалізованої продукції, суми прибутку, загальної суми активів, обсягу власного капіталу. Найвищі темпи приросту цих показників характерні для стадій "юність" та "рання зрілість", стабілізація показників – для стадії "остаточно зрілість", а зниження – для стадії "старіння". Це загальноприйнятий підхід. На практиці така динаміка не завжди вказує на стадію ЖЦ. Необхідно здійснювати різнокритеріальну та багатовекторну оцінку рівня розвитку підприємства, яка буде базуватись на основі оцінок кожного напрямку діяльності, зокрема, з використанням таких мейнстрімних досліджень як динаміка конкурентоспроможності підприємства та продукції, рівень та динаміка потенціалу (ринкового, виробничого, управлінського, інноваційного, інвестиційного, фінансового, кадрового тощо). В цьому напрямку потребують розроблення і використання методичних підходів до інтегрального оцінювання рівня розвитку підприємства, зокрема з урахуванням галузевої специфіки (з урахуванням ЖЦ галузі). Вирішення вимагає проблема зведення до інтегрального рейтингового показника широкого

спектру якісних та кількісних оцінок різнопланової діяльності багатьох підсистем підприємства. Очевидною стає потреба не лише у визначенні такої інтегральної оцінки, але й у забезпеченні подальшого визначення і загального рейтингу, і визначення стадії ЖЦ, тобто це вимагатиме розроблення еталонних інтегральних оціночних показників. Враховуючи складність та багатоплановість оцінок варто передбачити і можливість використання експертних методів.

В процесі оцінювання інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства необхідно також врахувати такі показники та характеристики: форма власності, структура управління підприємством, кадровий та кваліфікаційний потенціал (зокрема наявність професійної менеджерської команди), прозорість діяльності, позитивний імідж та авторитет в стейкхолдерів, рівень маркетингової діяльності, наявність відомої торгової марки, забезпеченість ресурсами та транспортними магістралями, конкурентоспроможність, стійке положення на займаних ринках збуту, можливість освоєння нових ринків, виробничий потенціал підприємства, стан основних фондів, можливості по збільшенню випуску продукції, освоєння нових видів продукції, диверсифікація виробництва, рівень інноваційної активності тощо [1, 2].

Тобто, для оцінки інвестиційної привабливості підприємств потрібно враховувати стадію ЖЦ, а також здійснювати інтегральну багатовекторну різнопланову оцінку його розвитку, що вимагає розроблення спеціальних адаптованих методик.

Література

1. Інвестиційно-інноваційна діяльність: теорія, практика, досвід: монографія. За ред. М.П. Денисенка, Л.І. Михайлової. Київ: Кондор, 2021. 1050с.
2. Череп А.В., Череп О.Г., Олейнікова Л.Г., Крилов Д.В. Управління ефективністю інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва: монографія. Київ: Кондор, 2018. 276с.